

Oost-Vlaanderen

NIEUWSBRIEF

ONDERWIJSOPBOUWWERK SINT-NIKLAAS

SAMENLEVINGSOPBOUW OOST-VLAANDEREN VZW

IN DIT NUMMER:

**WAAROM DEZE
NIEUWSBRIEF?** 1

**ONDERWIJSOP-
BOUWWERK: WAT?** 1

**KLEUTERPARTI-
CIPATIE BINNEN-
STE BUITEN** 2

**WERKEN IN 10
SCHOLEN** 2

**- OUDERBETROKKENHEID
STIMULEREN** 3

**- VERSTERKEN SCHOOL-
TEAMS** 4

**- VEREENVOUDIGDE COM-
MUNICATIE** 5

**ZORG+: NET-
OVERSCHRIJDENDE
ERVARINGSUIT-
WISSELING** 5

**SAMENLEVINGSOP-
BOUW IN HET LOP** 6

**ONZE KNELPUNTEN
EN ONZE SUCCES-
SEN** 7

WIE IS WIE? 8

**SAMENLEVINGSOP-
BOUW OOST-
VLAANDEREN**

WAAROM DEZE NIEUWSBRIEF?

Beste lezer,

Voor jou ligt de tweede editie van onze onderwijsopbouwwerknieuwsbrief.

De vorige keer lieten we nochtans duidelijk weten dat het om een eenmalig initiatief ging. We kunnen het niet laten ...

We willen met deze nieuwsbrief graag iets meer vertellen over onze werking. Hopelijk prikke-

len we hiermee jouw interesse. Mocht je nog vragen hebben, je weet ons wel te vinden.

We wensen je alvast veel leesgenot!

Het opbouwwerkteam te Sint-Niklaas,

Chris, Niki, Katelijne en Nicole

Contactgegevens:
Samenlevingsopbouw
Oost-Vlaanderen vzw
Afdeling Sint-Niklaas
Knaptandstraat 44
9100 Sint-Niklaas
T: 03 777 12 14

ONDERWIJSOPBOUWWERK: WAT?

Het onderwijsopbouwwerkproject "kleuterparticipatie" startte in april 2008 na een uitgebreide verkenningsronde rond de noden en knelpunten in en rond het onderwijs in Sint-Niklaas. Op basis van deze verkenning besloten we om te proberen zo vroeg mogelijk in de schoolcarrière van kinderen het verschil te maken. Het project

kleuterparticipatie zet enerzijds sterk in op het verhogen van de ouderbetrokkenheid van kwetsbare gezinnen. In tien scholen werken we op maat, samen met het schoolteam, allerlei activiteiten rond ouderbetrokkenheid uit. Tweemaandelijks brengen we de scholen samen om materialen en ervaringen uit te wisselen.

Anderzijds trekken we in de schoot van het LOP de werkgroep kleuterparticipatie. Samen met meer dan 15 organisaties werken we allerlei acties, activiteiten en materialen uit om de kleuterparticipatie in Sint-Niklaas te verhogen.

Verder in deze nieuwsbrief lees je hoe we dit allemaal doen!

"Iedereen is het erover eens dat betrokkenheid van ouders bij de school heel belangrijk is. Samen zoeken hoe we elke ouder bij het onderwijs van zijn/haar kind kunnen betrekken. Daar gaat dit project over!"

KLEUTERPARTICIPATIE BINNENSTE BUITEN

Kleuterparticipatie is een containerbegrip: iedereen vult het in zoals hij/zij het wil. Wij maken voor onszelf een onderscheid tussen kinderen die nergens zijn ingeschreven in de kleuterklas; kinderen die later worden ingeschreven dan de meeste kinderen; kinderen die wel zijn ingeschreven, maar

onregelmatig of weinig schoollopen of systematisch te laat komen en kinderen die wel aanwezig zijn in de klas, maar minder actief betrokken zijn op het klasgebeuren. Wij focussen ons vooral op de aanwezigheid en betrokkenheid van ingeschreven kleuters. Het is immers belangrijk dat ze graag

naar school komen, dat ze zich daar welkom en veilig voelen. We werken hieraan door op schoolniveau ouders en leerkrachten dichter bij elkaar te brengen. In het LOP bekijken we de situatie op Sint-Niklaas' niveau. We ontwikkelen er instrumenten en acties voor alle scholen van Sint-Niklaas.

WERKEN IN TIEN SCHOLEN

In april 2008 gingen we in twee Sint-Niklase basisscholen (De Tovertuin en Sint-Camillus) van start met concrete acties om de ouderbetrokkenheid van vooral kwetsbare gezinnen te verhogen: een spel-namiddag, een vertel-namiddag, het uitwerken van 'een week van de klok'. Vier andere scholen kregen een eerder tweedelijs-ondersteuning. We dachten mee, planden en evalueerden mee en deelden de materialen die we in de twee eerstgenoemde scholen ontwikkelden (Don Bosco, De Watertoren, H.Hart en De Fontein).

Na een eerste evaluatie in december 2008 konden we duidelijke resultaten en effecten voorleggen:

Scholen stelden vast dat de houding van leerkrachten t.o.v. ouders evolueerde. Ze keken anders, positiever naar ouders en gingen steeds beter om met de aanwezigheid van ouders in de klas. De scholen bereikten voor het eerst een groep ouders, die zich anders weinig of niet op school liet zien. Bovendien stelden we vast dat ouders gemakkelijker met de school gingen communiceren. De drempel naar school werd effectief verlaagd.

Dus beslisten we om samen met de scholen dit proces verder te gaan.

In het schooljaar 2009-2010 breidden we het aantal scholen uit naar negen. Broederschool Driegaaen, OLV-Presentatie Plezantstraat en Berkenboom Ankerstraat sloten eveneens aan.

Meteen gooiden we het verschil tussen eerste- en tweedelijs-ondersteuning overboord. Elke school kreeg vanaf dan ondersteuning op maat en op vraag.

“Ik vind het fijn als ouders in de klas komen voor een activiteit. Zo leren we elkaar kennen en appreciëren.”

(Kim, Kleuterjuf De Tovertuin)

Bovendien spraken we af samen rond drie sporen te werken:

1. Ouderbetrokkenheid stimuleren
2. Het versterken van de schoolteams
3. Vereenvoudigde communicatie tussen ouders en school.

En wie goed kan tellen mist nog een school. Sinds dit schooljaar mogen we eveneens samenwerken met het team in de Broederschool Nieuwstraat.

Vanaf nu zijn we dus met 10!

OUDERBETROKKENHEID STIMULEREN

We proberen de ouders te betrekken bij en te informeren over de school: hoe werkt de school, wat gebeurt er op school, hoe ziet de school van mijn kind er uit, ... We doen dit door laagdrempelige activiteiten te organiseren voor ouders: een ouderbabbel, een spelnamiddag met de kinderen, een openklasmoment voor ouders, een info-vergadering, ... Dat betekent ook dat we het tijdstip goed overwegen en de ouders mondeling aanspreken. De ouders krijgen dan een tasje koffie en een koekje en worden geïnformeerd. Natuurlijk is er ook ruimte voor een gezellige babbel

onderling. Op die manier leren de ouders elkaar ook beter kennen.

Je vraagt het je misschien wel af nu? Waarom koffiemomenten, babbels, infovergaderingen, ... voor ouders organiseren als je moeten liggen bij het verhogen van kleuterparticipatie?

Wel... om onze allerliefste kleuters op school te krijgen - en te houden - moeten we in de eerste plaats alle ouders meekrijgen. Zij zijn het die 's morgens hun kleine spruit moeten helpen om op tijd op te staan, boekentas mee te nemen, boterhammetjes klaar te hebben, ... Als

we erin slagen ouders te betrekken bij de school geven we de kinderen automatisch meer kansen.

Wij geloven dat ouders die zien wat er op school allemaal gebeurt alleen maar verstandig kunnen staan en inzien dat het belangrijk is dat ook hun kind erbij is. Vandaar dat wij proberen ouders te betrekken bij wat op school gebeurt, maar ook bij wat op school beslist wordt! Op die manier neemt de kans toe dat ook de allerkleinsten gestimuleerd worden, spelend leren, ... De kloof tussen ouders en school overbruggen is dus een belangrijke doelstelling

"We worden altijd zo feestelijk onthaald tijdens de babbels op school: koffie, een koekje, een warme welkom.

Dat doet deugd. Het is leuk de school, de leerkrachten en andere ouders op deze manier beter te leren kennen"

Een ouder uit het project

voor ons. Maar niet alleen ouders leggen hierin een weg af, ook de school en leerkrachten zelf. Betrokkenheid is immers een wederzijds proces waarbij ieder die ermee te maken heeft

zich meer op elkaar richt: de ouders op de school, de school op de ouders.

VERSTERKEN VAN DE SCHOOLTEAMS

We werken in tien scholen rond ouderbetrokkenheid; ouders toeleiden en meer en beter betrekken in de school.

Ouders leren de school kennen, drempels worden lager, ouders spreken leerkrachten meer en vlugger aan. Betekent dit dat ze 'betrokken' zijn? En heeft dit een duurzaam effect?

Als je als school beslist om je ouders te laten kennis maken met de eigen dagdagelijkse werking vraagt dit om een open dialoog en vertrouwen, wederzijds. Ouders tot aan en over de schooldrempel laten komen is op zich niet voldoende. Daarom is het versterken van de teams in de scholen een evenwaardig onderdeel van onze werking.

Leerkrachten met andere ogen leren kijken naar kwetsbare groepen is hen ondersteunen in het meer betrokken geraken op deze ouders.

We hanteren drie vormen om teams hierin te ondersteunen en te versterken:

1. De zorgleerkracht kan beroep doen op ons om haar inzet in ons project gedragen te maken door het hele team. Zij is onze sleutelfiguur in de teams.
2. Op de personeelsvergadering kan samen nagedacht worden over toekomstige acties, kan gewerkt worden aan een gezamenlijke visie, ...
3. We hebben verder een eigen vormingsaanbod waarin de teams ons kunnen vragen om op weg te gaan rond

"hoe kunnen we ouders nog warmer ontvangen in onze school", "hoe kunnen we het aanwezigheidsbeleid in de school verbeteren?", "hoe kunnen we ons bewust worden van het beeld dat wij hebben van (kans)armoede en hoe beïnvloedt dat ons omgaan met de kinderen en hun ouders"?

Met teamwerking streven we naar gedragenheid door samen voor te bereiden en nadien de acties te evalueren. We maken jaarplannen en afspraken.

In het zorg+-overleg is er uitwisseling, bevraging en steun van elkaar, schooloverstijgend.

De kijk van leerkrachten op ouderbetrokkenheid en op bepaalde groepen is veranderd tijdens de duur van het project."

(Katrijn, zorgcoördinator Don Bosco)

VEREENVOUDIGDE COMMUNICATIE

Een aantal scholen binnen en buiten ons project zetten de voorbije jaren sterk in op duidelijke, begrijpbare schriftelijke communicatie met ouders. Pictogrammen vonden hun ingang. Er werd nagedacht over heldere, eenvoudige taal. Niet zo gemakkelijk, bleek.

Scholen binnen het project wisselden

materiaal en informatie met elkaar uit: we bekeken elkaars pictobrieven, info-boekjes voor ouders, ...

We leerden veel van elkaar!

Vanuit deze uitwisseling kwamen we tot tien tips voor een goed pictogrammenbeleid. (Zie kader hiernaast).

De inspanning van de

scholen bleef ook in Vlaanderen niet onopgemerkt. Klasse contacteerde ons om mee in hun septembernummer een artikel te maken over vereenvoudigde communicatie.

Op die manier konden we de opgedane kennis delen met heel wat scholen in Vlaanderen.

Voor meer info zie:

1. Klasse voor leerkrachten (september 2010): Een artikel met tips om de schoolbrieven leesbaarder te maken:

<http://pdf.klasse.be/KVL/KVL207/KVL20720.pdf>

2. Lerarendirect (september 2010): kant-en-klaar-materiaal om pictogrammen te gebruiken in je communicatie met ouders

<http://www.klasse.be/leraren/blog.php?q=15725-25-pictogrammen-voor-school-en-ouders>

Tien tips voor een goed pictogrammenbeleid

1. Zorg voor een vaste structuur/stramien van de brieven

2. Zorg dat eenieder binnen de school dezelfde pictogrammen gebruikt

3. Vereenvoudig ook je schrijftaal

4. Wees consequent met pictogrammen (Elk pictogram kan maar één betekenis hebben)

5. Beperk het aantal pictogrammen op een brief

6. Zorg dat het een brief blijft

7. Gebruik onder/naast de pictogrammen een staak- of verwijswoord

8. Let op met foto's en afbeeldingen

9. Licht de ouders van je school in over het invoeren van pictogrammen op brieven

10. Complexe boodschappen, waar de correctheid van de taal essentieel is bv. juridische context, vragen een ander hulpmiddel (Bijvoorbeeld: een tolk)

(Extra tip: Evalueer de brieven eens met ouders na één jaar werking, je zal nog een massa aan tips krijgen om het nog beter te doen. Bovendien kan je op die manier ook checken of ouders de meest gebruikte pictogrammen begrijpen)

ZORG+: NETOVERSCHRIJDENDE ERVARINGSUITWISSELING

Netoverschrijdend materialen, kennis en informatie uitwisselen; elke school beaamt telkens weer dat dit één van de belangrijkste krachten binnen ons project is.

Vier keer per schooljaar maken we ruimte om

onze ervaringen met elkaar te delen, nieuw materiaal te leren kennen en uit te testen, uit te wisselen over de aanpak van knelpunten en de beleving van onze successen.

Het doet deugd naar huis te gaan met frisse

ideeën en het gevoel dat je als zorgcoördinator of directeur niet alleen staat.

Zo gaan we binnenkort aan de slag met de engagementsverklaring: hoe kunnen we de engagementsverklaring op een positieve manier in onze school gebruiken?

Tien scholen samen ...

De kracht van het project is vooral dat tien scholen netoverschrijdend van elkaar leren en materialen uitwisselen. Zo hoeven we niet meer elk het warm water uit te vinden.

(Marc Van Erck—directie Broederschool Driegaaien)

SAMENLEVINGSOPBOUW IN HET LOP: Werkgroep kleuterparticipatie

In de schoot van het LOP Sint-Niklaas basisonderwijs ondersteunen we de werkgroep kleuterparticipatie. Samen met meer dan 15 organisaties volgen we alles omtrent kleuterparticipatie in Sint-Niklaas op. Daarnaast werken we allerlei acties, activiteiten en materialen uit om de kleuterparticipatie in Sint-Niklaas te verhogen.

Week van de klok

Eén van de acties die vanuit de werkgroep kleuterparticipatie in Sint-Niklaas vertrekt, is de 'week van de klok'.

Twee keer per schooljaar werken scholen allerlei acties uit tijdens een gemeenschappelijke week rond het belang van 'op tijd op school' zijn. Ter ondersteuning werd een bronnenmap ontwikkeld, met leuke tips om van de 'week van de klok' in elke

school een succes te maken.

Zowat alle basisscholen uit het centrum werken enthousiast mee aan elke 'week van de klok'!

De bronnenmap vind je op: samenlevingsopbouw-oost-vlaanderen.be/uploads/documenten/Publicaties/bronnenmap.pdf

Ook 'Klasse' was enthousiast over het idee om actie te voeren rond het belang

van 'op tijd komen'. Zij tilden onze actie op tot op Vlaams niveau met: 'Blij dat je op tijd bent' en onze bronnenmap werd via de e-zines van Klasse ter beschikking gesteld aan alle scholen van Vlaanderen!

Een verbreding van ons werk, waar we ons inziens toch fier op mogen zijn!

Brochure

'Een warm onthaal'

Vanuit het project in de scholen gingen we aan de slag in één school rond 'warm onthaal'. Een methodiek om met het team aan de slag te gaan werd ontwikkeld. Vanuit zorg+ en de werkgroep kleuterparticipatie was er interesse om de methodiek ook aan andere scholen aan te bieden. Zo

werd vanuit de werkgroep de methodiek in een aantrekkelijke brochure gegoten! Deze werd via het LOP aan alle scholen van Sint-Niklaas en omgeving ter beschikking gesteld. Ook dit materiaal werd in Vlaanderen opgemerkt en de brochure verscheen op ettelijke websites en in verschillende nieuwsbrieven. Zo werd de brochure 500

keer gedownload vanuit het e-zine van onderwijs-opbouwwerk Vlaanderen. Hopelijk gaat men er nu ook verder mee aan de slag!

Romastudiedag

In St. Niklaas wonen veel Kosovaarse Roma. De uitdagingen waarvoor het onderwijs staat bij het bereiken en betrekken van Romagezinnen zijn groot. Daarom zette de werkgroep Kleuterparticipatie een studievoormiddag op poten omtrent kleuterparticipatie en Roma: Forum Romanum.

De studiedag wilde een forum bieden aan de scholen en hun partners, om ideeën en ervaringen uit te wisselen over het omgaan met Roma-kleuters in de dagelijkse

praktijk van de kleuterklas. Er kwamen externe sprekers aan bod, maar de nadruk lag vooral op de positieve praktijkverhalen van enkele St. Niklase scholen, waarin stimulansen om Roma-ouders meer te betrekken bij het kleuteronderwijs, centraal stonden.

De studiedag werd door de aanwezigen heel positief geëvalueerd. Hieruit blijkt nogmaals het nut van uitwisseling van goede haalbare voorbeelden. Daarom bouwen we een vervolg op de studiedag en

worden er in de toekomst uitwisselingstafels omtrent Roma en onderwijs georganiseerd.

De inhoud van de studiedag werd ook een thema van het LOP-uitwisselingsinitiatief: Focus op LOP-werking, waarbij de deskundigen, voorzitters en onderwijsactoren met elkaar in uitwisseling en overleg gaan.

ONZE KNELPUNTEN EN ONZE SUCCESSEN

Voor we uitgebreid de positieve vibes in onze projecten bespreken, willen we toch even aandacht vragen voor een aantal knelpunten. Hoewel de scholen veel ouders bereiken missen we soms nog de meest kwetsbare ouders. Onze aandacht mag nooit verslappen – het hele schoolteam moet hier blijvend aandacht voor hebben. Anderzijds voelen werkende ouders zich soms tekort

gedaan. Zij kunnen niet op alle activiteiten aanwezig zijn. Het evenwicht bewaren is dan ook heel belangrijk! Een project kan ook alleen slagen op school als het gedragen is door het hele team. Dit lukt niet op elke school even goed. Sommige zorgcoördinatoren en/of directies dragen het hele project op hun (sterke) schouders. Nu de kleuterscholen al een paar jaar de handen uit

de mouwen steken voelen we dat ouders in het lager een beetje op hun honger blijven zitten. Ouders zijn gewend aandacht te krijgen, geïnformeerd te worden, uitgenodigd te worden, betrokken te worden bij de klaswerking,... Niet elke leerkracht is dit gewoon – sommigen hebben schrik dat ouders hen komen controleren.

Maar ook de lagere scholen sluiten dus langzaam aan bij het project! Ondanks een aantal aandachtspunten vinden we dat we ook een dikke pluim verdienen! De scholen geven aan dat kwetsbare ouders vaak voor het eerst bereikt worden via de activiteiten uit ons project. Directies en zorgcoördinatoren geven ook aan dat de algemene drempel van de school lager wordt door dit project. Ouders durven ook voor andere zaken gemakkelijker naar school komen. De ouders leren elkaar ook beter kennen door de activiteiten, waardoor

oudernetwerken ontstaan: ouders leren elkaar kennen en doen ook buiten de activiteiten zaken samen, binnen en buiten de school. Wat sterk bijdraagt aan het project is de houding en visie van leerkrachten en team die evolueert: juffen gaan op een veel opener manier om met ouders en met de aanwezigheid van ouders in de klas. Doordat we de juffen zelf aan de slag laten gaan, worden meteen heel veel ouders betrokken in het project en beperken we ons niet tot één oudergroep. De scholen wisselen onder andere via

het Zorg+overleg ook informatie en materiaal uit, er worden tips gegeven aan elkaar, ... waardoor enerzijds het werk verdeeld wordt en anderzijds scholen ook het gevoel hebben niet alleen te staan. We merken dat het materiaal uit het project ook door anderen wordt geapprecieerd!

WIE IS WIE? - OP DE FOTO VAN LINKS NAAR RECHTS

Chris Lesage ondersteunt de Watertoren, de H.Hart-school en Sint-Camillus. Zij is lid van de werkgroep dialoog in het LOP.

chris.lesage@samenlevingsopbouw.be - 0491/ 344 125

Nicole Formesyn ondersteunt de Broederschool Driegaaen, de Tovertuin en Don Bosco. Zij trekt de werkgroep kleuterparticipatie in het LOP en volgt de AV en het DB van het LOP op.

nicole.formesyn@samenlevingsopbouw.be - 0491/ 344 123

Niki de Bosschere ondersteunt Berkenboom Ankerstraat, de Fontein en OLV-Presentatie Plezantstraat en Broederschool Nieuwstraat. Zij is lid van de werkgroep kostenbeheer in het LOP en trekt de Roma-werkgroep binnen het LOP.

niki.de.bosschere@samenlevingsopbouw.be - 0491/ 344 118

Maatschappelijke zetel:

Sint-Jacobsnieuwstraat 50

9000 Gent.

T: 09 265 84 70

F: 09 265 84 79

Afdeling Sint-Niklaas:

Knaptandstraat 44

9100 Sint-Niklaas

T: 03 777 12 14

F: 03 777 12 14

Samenlevingsopbouw Oost-Vlaanderen vzw is een gedreven sociale organisatie met vandaag meer dan 30 medewerkers en 150 vrijwilligers. Ons werkingsgebied omvat de provincie Oost-Vlaanderen, met uitzondering van de stad Gent. We zetten ons elke dag opnieuw met volle overgave in om onze missie te realiseren.

Ben je geïnteresseerd in wat Samenlevingsopbouw Oost-Vlaanderen allemaal doet rond de grondrechten onderwijs, wonen, maatschappelijke dienstverlening of hoe we ons inzetten voor leefbaarheid?

Dan kan je best een kijkje nemen op onze website: www.samenlevingsopbouw-oost-vlaanderen.be

EEN MEER DEMOCRATISCHE, SOCIALE, SOLIDAIRE EN RECHTVAARDIGE SAMENLEVING — DAAR GAAN WIJ VOOR!